

Data: 16.04.2020

Źródło: [Rzeczpospolita](#)

CIEŻAR WYKAZANIA BEZSKUTECZNOŚCI EGZEKUCJI WOBEC SPÓŁKI - WYROK SĄDU NAJWYŻSZEGO

Aleksandra Prill, [prawnik Gdańsk](#), RÖDL & PARTNER

Przesłanką solidarnej odpowiedzialności członka zarządu za zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, unormowanej w art. 299 Kodeksu spółek handlowych, jest bezskuteczność uprzednio prowadzonej egzekucji względem tej spółki. Konieczność wykazania bezskuteczności egzekucji spoczywa na wierzycielu. Bezskuteczność egzekucji może zostać wykazana za pomocą każdego dowodu, a nie tylko w formie postanowienia organu egzekucyjnego umarzającego postępowanie obejmujące egzekucję skierowaną do całego majątku spółki.

Tak orzekł Sąd Najwyższy w postanowieniu IV CSK 583/18 z 19 czerwca 2019 r.

Skarżący, członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (dalej: sp. z o.o.), wniósł o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej. Powołał się na potrzebę wykładni art. 366 i art. 365 Kodeksu postępowania cywilnego w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, w zakresie możliwości przyjęcia rozszerzonej prawomocności materialnej orzeczenia wydanego względem spółki z o.o. w procesie przeciwko członkom jej zarządu opartym o art. 299 § 1 Kodeksu spółek handlowych.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance w postaci potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo, że niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć.

Sąd Najwyższy wskazał, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący nie wykazał powołanej przyczyny kasacyjnej. Artykuł 299 K.s.h. był wielokrotnie przedmiotem interpretacji ze strony SN. Orzecznictwo prezentuje pogląd, że w procesie, w którym wierzyciel spółki z o.o. dochodzi świadczenia od członka zarządu spółki z tytułu jego solidarnej odpowiedzialności za zobowiązania spółki, członek zarządu nie może bronić się zarzutem, że zobowiązanie spółki, stwierdzone tytułem egzekucyjnym cieszącym się prawomocnością materialną, nie istnieje. Prezentowane stanowisko jest utrwalone i pozbawione rozbieżności.

Twierdzenie, że w orzecznictwie SN jedynie przytaczano treść art. 365 K.p.c., bez dodatkowej analizy prezentowanego zagadnienia, mogłoby być ewentualnie przedmiotem dalszych rozważań w kontekście istotnego zagadnienia prawnego, które jednak nie zostało sformułowane przez skarżącego.

Jednocześnie, we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący nie wykazał, by była ona uzasadniona. Wykazanie bezskuteczności egzekucji jako przesłanki odpowiedzialności wskazanej w art. 299 K.s.h., spoczywa na wierzycielu. Bezskuteczność może zostać wykazana za pomocą każdego dowodu, nie tylko postanowieniem organu egzekucyjnego umarzającego postępowanie obejmujące egzekucję skierowaną do całego majątku spółki.

Skarżący nie twierdził nawet, że spółka w chwili zamknięcia rozprawy dysponowała jakimkolwiek majątkiem. Zaniechanie objęcia całego majątku spółki z o.o. wcześniejszą egzekucją z wniosku

wierzyciela, mogło stanowić przesłankę odpowiedzialności członka zarządu za zobowiązania spółki. Wskazać bowiem należy, że zgodnie z aktualnym orzecnictwem, to na skarżącym spoczywał obowiązek wykazania, że zaniechania wierzyciela związane z momentem wszczęcia lub zakresem prowadzonej uprzednio egzekucji miały wpływ na zakres doznanego przez wierzyciela uszczerbku.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, SN nie uznał zaskarżonego wyroku za wadliwy w rażącym stopniu, co stanowi założenie przyczyny kasacyjnej, o której mowa w art. 3989 § 1 pkt 4 K.p.c.

KOMENTARZ AUTORKI

Aleksandra Prill, [prawnik w gdańskim biurze](#) Rödl & Partner

Komentowane postanowienie Sądu Najwyższego należy uznać za słuszne. Rozważając zasadność wniesionej przez pozwanego kasacji od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji, SN uznał, iż we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący nie wykazał przyczyny kasacyjnej polegającej na istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zgodnie z treścią art. 3989 § 1 pkt 2 K.p.c.

Ponadto SN wskazał, iż przepis art. 299 K.s.h. w związku z art. 365 i 366 K.p.c. był w przedstawionym przez skarżącego kontekście wielokrotnie interpretowany. W świetle ugruntowanego orzecnictwa i doktryny, jeżeli wierzyciel dochodzący roszczenia przewidzianego w art. 299 § 1 K.s.h. przedstawia prawomocny wyrok stwierdzający zobowiązanie spółki, sąd nie może badać, czy stwierdzone w nim zobowiązanie istnieje i w jakim rozmiarze – tak uznał m.in. SN w wyroku z 23 lipca 2015 r. (sygn. akt.: II CSK 446/13).

W przedmiotowej sprawie, we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący również nie wykazał, by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona, zgodnie z treścią art. 3989 § 1 pkt 4 K.p.c.. Trafnie przy tym zauważył SN, że ciężar wykazania bezskuteczności egzekucji jako przesłanki odpowiedzialności unormowanej w art. 299 K.s.h. spoczywa na wierzycielu. Jednak bezskuteczność ta może być wykazana nie tylko w formie postanowienia organu egzekucyjnego umarzającego postępowanie obejmujące egzekucję skierowaną do całego majątku spółki, lecz przy pomocy każdego dowodu.

Okoliczność bezskuteczności egzekucji może być bowiem wykazana także w każdy inny dopuszczalny według K.p.c. sposób – tak uznał m.in. SN w wyroku z 9 kwietnia 2008 r. (sygn. akt.: V CSK 527/08). W orzecnictwie i doktrynie przyjmuje się, że uprzednie prowadzenie egzekucji przeciwko spółce nie jest potrzebne, gdy z całokształtu sprawy w sposób bezsprzeczny wynika, że spółka nie posiada żadnego majątku, z którego wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie swojej należności (np. gdy jedynym majątkiem spółki jest nieruchomości obciążona ponad swoją wartość wierzytelnościami innych osób, które korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia).

Za dowód świadczący o bezskuteczności egzekucji powszechnie uznaje się również wykaz majątku spółki, bądź bilans i księgi handlowe, jeżeli z dokumentów tych wynika, że majątek spółki nie wystarcza na pokrycie określonych wierzytelności. Część doktryny wskazuje jeszcze na dowód w postaci postanowienia sądu oddalającego wniosek o ogłoszenie upadłości ze względu na fakt, że majątek dłużnej spółki w sposób oczywisty nie wystarcza na pokrycie chociażby kosztów postępowania. Ponadto, nie jest konieczne, aby bezskuteczna egzekucja była prowadzona przez tego wierzyciela, który zamierza wystąpić przeciw członkom zarządu. W każdym wypadku sąd rozpatrujący sprawę powinien brać pod uwagę stan istniejący w chwili zamknięcia rozprawy.

Omawiane orzeczenie potwierdza przyjmowane przez sądy powszechne stanowisko, zgodnie z którym wykazanie bezskuteczności egzekucji spoczywa na wierzycielu i może zostać wykazane za pomocą wszelkich dopuszczalnych prawem środkach dowodowych.

Analizując zasadność złożenia przez skarżącego skargi kasacyjnej w przedmiocie, który poddawany był wykładni i interpretacji SN trafnie wskazał, że zaskarżonego wyroku nie można było uznać za wadliwy w stopniu oczywistym.